

sembla que hi hagi error del ms. potser per «és ver que *anch* pus du. ha. que aq. *no és ne* de menys perill». —² És errònia la cita d'un astur. i gall. *anque* que fa M-Lübke: es tracta de casos (altrament esporàdics i poc genuïns) del vulgarisme castellà *anque* per *aunque*, cpt. d'*aún* (veg. infra), que res no té a veure amb el nostre mot. —³ God. cita un ex. de *ains mes* en el *Lai d'Yweneç* de Marie, que encara que s'hi usí amb el mateix valor que *a(i)nc* mais d'autors coetanis, és dubtós, mostrant l'evident confusió amb *ainz* ANTE. El vocab. de Breuer dona un ex. de *ainc puis ne* 'mai des de' en el *Graal* de Chrestien (v. 6384) que no sé si està ben assegurat pels mss. Sembla que Ebelius estudia aquest passatge en la nota que citaré. —⁴ La variant *encar*, formada amb *ar* (variant de *ara* freqüent en oc. antic i no rara en el cat. medieval, cf. fr., it. *or*) és corrent a la llengua antiga (Muntaner; StVicentF, *Serm.* I, 44.2, etc.); avui poètica només, si bé subsisteix en l'ús oral d'alguna comarca extrema de l'O. i el S. (pron. *enka*) —«encà hi hai saon», Roda de Ribagorça; Alins de Llitera, Torre de l'Esp., Poble Tornesa, 1957-61— l'usa molt el pallarès Joan Lluís en parlaments populars (*Pastors i Temp.*, p. 9, etc.); però *enka* anoto a StEsteve del Mall, Vilacarle, Viu de Campo. Entre les combinacions de més interès, notem *encara més* 'ultra això': *VidesR*, f° 55r2; Fabra, *Mem. Patxot* (I, 4). *Encara que ja en Eiximenis (DoComp., CoDoACA XIII, 317.11). Encara sort que --- (PCoromines, Pro-meteu XII, iii, O. C., 297b38)=encara bo que ---= cast. menos mal que ---.* —⁵ L'etimologia del tipus *encore* ha donat lloc als supòsits més disbaratats. Wartburg, Gamillscheg i d'altres (fins Prati hi transigeix) han afirmat que l'it. *ancora* és un manlleu del francès! ¿És possible mancar de sentit comú fins a l'extrem de creure que una partícula bàsica d'una llengua literària màxima de la Romània pugui ser un manlleu d'una altra? Per al Sud d'Itàlia s'ha parlat més d'importació perquè allí, en part, es troba pronunciat amb *o* oberta (Bertoni, *ARom.* xxii, 159). Qui sap, però, si més aviat és una ò deguda a l'encontre amb la vocal final de *anche*, -o: hi ha raó per creure-ho. Però els errors grossos no s'aturen aquí: Gamillscheg (*EWFS*) admet que *encore* vingui d'un encreuament de *HAC HORĀ* 'en aquesta hora' amb *IN QUA HORA* 'en la qual hora' (per què un relatiu?), no adonant-se que el fruit de tal encreuament hauria de ser **INAQUORA*, que segons la fonètica no podia perdre la *A* de *INA-*. Si Bloch exposà una idea forçada però encara sostenible *HANC HORAM* 'aquesta hora' (en acusatiu), Wartburg en l'edició pòstuma del seu diccionari (on li fa tota mena de canvis innecessaris) imagina el centpeus següent: «de *hinc ha horā* ou *hinc ad horam* 'de là à cette heure'». Què té a veure? —⁶ Encara es veu obligat a fer-hi intervenir la influència de *puis* per explicar la *i* de *ainz*. Sobretot aquest *ainc* amb *i* és exclusivament francès antic, estrany a les altres llengües i secundari, com hem vist, fins en francès an-

tic. —⁷ M-Lübke, en la *Rom. Gramm.* III, 495, ja havia pensat a relacionar amb el ll. AN, però en el *REW* no se'n declara «satisfet». —⁸ Això ja suggerí a MLWagner, *Litbl.* xli, 410-1, la idea de considerar el mot romànic «urverwandt» amb el balto-eslau en *Litbl.* xli, 1920, 410-1; la pena és que fent cas de l'obcecat retret de Wartburg (*Rom.* lIII, 233), que li recomanava l'arbitrària etimologia de Bruch, Wagner sembla haver retirat després la idea i acceptat per això l'origen toscà del mot sard. —⁹ «Si he fet bé o mal, aviat ho sabré, però *anc* que sa publicació no em dongui més que lloc a penediments, renuncio des d'ara al dret de reptar al conseller», *MVayreda, Carlinada*, pròleg, ed. *Selecta*, p. 13; «el pescador sol orientar-se per les senyes de les coses i cerca --- la realitat *anc* que no sigui més que per donar-li nom», PCoromines, *Jardins de St. Pol.*, p. 69; «un temps, lo consol tenia / de somiar-te sovint, / i em bastava una paraula / --- per oblidar ma orfanesa / en que fos per una nit», *MÀguiló, Antol. Poët.*, 1975, a. 1858, p. 51; «si vols esser mig senyor, / una oficina et convé, / *anc* que una «o» no sàpies fer», PdA. Penya, *Po. Pop.*, p. 29. També Menorca (Ferrer G., *Rond.*, p. xxxiii) i Eivissa (*BDLC VII*, 369, i *enka sigē* --- Sta. Eulàlia, 1963). Caigneren en l'estranya confusió d'aquest vulgarisme concessiu amb l'adverbi de temps *anc* 'mai' gent de coneixements com el P. Nonell (*Gram. Cat.*, 108-9, amb moltes cites modernes), R. Aramont (*AORBB V*, 314) i fins hi havia caigut Moll (en un treball primerenc, 1928, *AORBB I*, 194). Ja vaig demostrar aquest gros error en el *DCEC I*, 332b51.

ANCA, 'cada una de les dues meitats del cos damunt la cuixa', pl. 'part posterior del cos d'un cavall o bèstia de càrrega', del fràncic *HANKA 'flanc o costat d'una persona o animal', cf. neerl. *mj.* i a.-al. *mj. hanke* id., especialment 'la part alta dels membres posteriors del cavall' i primitivament 'os corbat', emparentat amb l'esc. ant. *honk*, danès *bank*, 'ansa, empunyadura, sivella', i el verb germànic que significa 'penjar' (angl. *hang*, etc.). □ 1.ª doc.: fi S. XIII.

Ja des dels orígens apareix traduint el ll. *femur* (*Voragine*, 802.17) i aplicat tant a la part baixa dels flancs de l'home com a les natges de la dona i al cap d'arrere de les cavalcadures: al sant turmentat «li tolgren la carn --- entrà a les *anques*», *VidesR.*, 254v2; una dona acusa un home que «mi volc aontar --- me tocà les *anques*», *Set Savis* (v. 514); «pot tenir la camisa entorn de les *anques* e de les cuxes», *Costums de Tort.* IX, xiv, 1, que Oliver explica en el glossari pel «nalgas, asentaderas»; «levà-l un en les *anques* del cavall», Jaume I, *Cròn.*, 308; «muntà a cavall, e'l donzel cavalcà en las *anchas* del cavall per luy a tanir <per> los flanchs», «saltà mantinent sobre les *anques* de son cavall e portà devant --- lo cos da son frare», Reixac, *Questa*, 23.13, 133.13. Resulta caracteritzador del matis de part vergonyosa del cos de l'home en els següents: «un savi una vegada conside-